

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEÓ CATALÀ

Excursió artística de l'Orfeó Català a París i a Londres

Nel número de maig de la REVISTA, moguts pel natural desig d'encomanar als nostres llegidors la frisança i els entusiasmes que sentíem amb motiu de la propera excursió de l'ORFEÓ CATALÀ a París i a Londres, vam apuntar tots els detalls que coneixíem referents a dita excursió.

Avui podem afegir que l'ORFEÓ comptarà, a Londres, amb la preuada cooperació de l'eminent violinista i compositor, col·laborador de REVISTA MUSICAL CATALANA, Joan Manén, qui, essent, com tots sabem, fervent patriota, no ha pogut mantenir-se indiferent davant l'anunci d'una manifestació tant important del nostre art a l'estranger, i, aprofitant els lleures que li deixen sos compromisos artístics, s'ha ofert per a prendre part en els dos primers concerts que se celebraran a Londres. No cal dir amb quin goig ha sigut acceptat el seu oferiment.

A París, la part de tenor de l'*Oda Ceciliàna* anirà a càrrec de Mr. Georges A. Walter, l'artista esquisit les visites del qual a Barcelona han deixat tant bell record entre nosaltres.

Els últims treballs d'organització del viatge han portat una modificació de les dates que avançarem en el número passat. Les dates definitives són les següents:

L'ORFEÓ CATALÀ sortirà de Barcelona el dia 11 de juny a la tarda. Els concerts de París tindran lloc els dies 14 i 16 al vespre, i els de Londres els dies 20, 22 i 24, a la tarda el primer i els altres dos al vespre.

Dels dos concerts de París, solament el primer s'efectuarà en el Teatre dels Camps Eli-

seus : el segon podrà celebrar-se en el Palau de Festes del Trocadéro, la grandiosa sala del qual és molt apropiada per a les manifestacions musicals en les quals pren part un gran nombre d'executants. La sala del Trocadéro posseeix, a més, un element essencial que donarà major relleu a l'audició de l'*Oda Ceciliàna*, ço és, el magnífic orgue, obra del genial constructor Cavaillé-Coll, qui (no ho oblidem) duia en ses venes sang catalana.

I ara, benivolguts llegidors, els qui no podeu venir amb nosaltres : així com els que marxem vos tindrem sempre presents en el curs del nostre viatge, així també, vosaltres, acompanyeu-nos, en esperit, fent vots a fi que la nostra volada ardida porti ben amunt, sens defalliment, l'esperit i l'art de Catalunya.

El teatre líric a Alemanya

Nestranger (diguem millor, un llatí) que per cop primer assisteixi a una representació en un dels innombrables teatres d'Alemanya, si és suficientment culte, es trobarà tot de cop desorientat, després sorprès, i per últim admirat : tant radical és la diferencia que *en tot* separa el teatre alemany del teatre llatí; diferencies que trobarà en el públic que assisteix als teatres, en la construcció i disposició dels mateixos, en els artistes i en l'interpretació, en l'orquestra, en son director, i fins en la crítica.

Per a l'alemany el teatre té quelcom de sagrat. Aqueix culte sembla haver-lo heretat dels grecs. Acudeix al teatre no per divertir-se, és a dir, com a passa-temps, sinó exclusivament per fruir de les bel·leses de les obres d'art i per educar-se tot adelitant son esperit : el públic, en els teatres alemanys, no té, doncs, aquell aspecte de frivolitat que en tant alt grau se troba en el que omple els teatres del món llatí, nomenin-se aquests Gran Opera, Scala o Liceu. Encar que volgués tenir-lo, la falta de *pasillos* i de llargs intermedis, la de rengleres de llotges plenes de dames elegantment habillades, i la completa fosquedat de la sala durant la representació, el forçarien a renunciar-hi.

En mos primers viatges per Alemanya, fets exclusivament per visitar els santuaris wagnerians de Bayreuth i Munich, vaig ja observar aqueix recolliment del públic, aqueix amor de l'espectacle per ell mateix; mes creguí que aqueixa devoció del públic era exclusiva del

Festspielhaus i del *Prinzregententheater*, on acudíem tant sols els entusiastes formant una munió de creients. Les circumstàncies de la vida m'hi han portat a viure, en aqueixa Alemanya tant i tant admirada sempre per mi per sos poetes, sos músics i sos homes de ciència; l'he recorreguda en tots sentits, he viscut en quasi tots sos centres artístics; i arreu he trobat aquella mateixa serietat en els teatres que havia ja trobat a Bayreuth i també a Munich: lo mateix en les grans poblacions que en les viles de mínima importància; lo mateix a Colonia que a Darmstadt, a Leipzig que a Mainz, a Weimar que a Heidelberg, etc., etc.

Aquell brogit a la sala durant la representació, aquell llampegueig de binocles, aquelles entrades i sortides, i tot allò que fa desagradable i fins molesta l'estada en els nostres teatres i altres similars, res d'això, doncs, trobarà l'espectador llatí en cap dels teatres de la vastíssima Confederació Germànica.

La duració dels intermedis està reduïda a sa més mínima expressió. Són aqueixos de deu o vint minuts; mai més: tant sols per excepció, en els teatres wagnerians abans indicats arriben a ésser de tres quarts d'hora; i, tots els teatres, o bé tenen un bell *foyer*, o bé estan voltats de jardins per on el públic, durant les llargues *pauses* (així nomena aquella bona gent les de vint minuts), se passeja.

L'hora en que comencen els espectacles imposa el sopar forçós en el teatre. Per a les òperes, diguem-ho així, de gran extensió, l'hora de començar és entre cinc i sis de la tarda, per a finir entre deu i onze, puix en aqueixa hora no ha de funcionar cap espectacle més en tot l'Imperi: això fa que s'utilitzin també aqueixes *llargues pauses* per a sopar en el restaurant que tot teatre posseeix.

Molta gent és més pràctica i es porta de casa seva un bon parell de sandwiches i se'ls menja des de la seva cadira. Veureu moltes elegants dames que ho fan. Jo mateix ho he fet més d'una vegada.

El guarda-robes és obligatori: ningú pot entrar a la sala d'espectacles amb barret, abric o bastó. El número del guarda-robes depèn del número i classe de la vostra localitat: tot està, doncs, reglamentat de manera d'evitar empentes i atropellaments a la sortida.

Les localitats estan classificades de la següent manera:

La platea està dividida, transversalment, en dues parts: la del davant (*Parkett*) i la del darrera (*Parterre*); i longitudinalment, lo mateix que tot el teatre, en dreta i esquerra (*rechts und links*). Per als distints pisos hi ha també una tercera divisió, la del mig (*mitte*). A més, les localitats de llotges se venen per separat; en algunes grans capitals s'abonen també les llotges senceres per a famílies; i (dato curiós, que indica l'importància que aquesta gent dona a l'escenari sobre la concurrencia al teatre) les localitats que's venen més barates (després, naturalment, de les dels últims pisos) són les de les llotges de prosceni.

Els teatres funcionen durant tot l'any, estant tancats tant sols del primer de juliol fins al 15 de setembre, és a dir, pel temps de les grans calors. Durant aquest temps és quan se fan i es renoven les contractes, publicant els diaris de la localitat els noms dels artistes contractats. Les parts secundaries no canvien mai: són com si diguéssim els pensionistes del teatre. Així, doncs, no's publica mai la *lista de la companyia* ni les obres que's faràn.

Cada diumenge surt el repertori de tota la setmana en el diari, per donar temps a encarregar les localitats per endavant; precaució, aquesta darrera, molt necessària, sobre tot tractant-se d'obres wagnerianes.

No s'hi coneixen els revenedors.

Els teatres, a totes les ciutats d'Alemanya, són propietat de la ciutat, el Municipi de la qual nomena un intendent que assumeix el càrrec d'empresari i responsable, artísticament i financerament, de la marxa del teatre, que compta sempre, naturalment, amb una subvenció, a voltes molt alta. Cada teatre té el seu personal propi, contractat per anys sencers, i devegades per més d'un any: d'aquí, doncs, la falta d'adoració pels *divos*. El bon burgès alemany que va un dia a sentir, per exemple, *Tristan*, sab molt bé que'l tenor que interpretarà el personatge principal és el mateix que va sentir dies enrera en *Fidelio* o en el *Rosenkavalier* i que sentirà durant innumbrables representacions mentre li duri la contracta. Li coneix, doncs, totes les facultats, i no va al teatre per aplaudir-lo, sino per fruir la vera obra d'art. L'intendent és qui ha de preocupar-se, una volta finida aqueixa contracta, de cercar un altre tenor si aqueix no era prou bo, o de renovar-l'hi si verament l'artista s'ho mereix. Naturalment, en aquest jòc, qui surt guanyant són les grans ciutats, que poden posar, a la disposició dels intendants de llurs teatres, grans quantitats, lo qual permet an aquests poder oferir belles contractes als millors tenors i artistes en general, que, naturalment, acudeixen allà d'on poden treure més profit. I no's cregui que'ls grans tenors alemanys es quedin gaire endarrera de llurs col·legues italians en lo que fa referencia a les sumes que cobren. Citaré alguns datos:

Slezak, el *Caruso* germànic, cobra a Viena 150,000 marcs l'any; Hänsel, que ha interpretat ara el *Parsifal* a Londres, va estar contractat, l'any passat, a Hamburg per 100,000 marcs; Forschhamer, el nen mimat del públic de Frankfurt, ha passat al teatre de Wiesbaden, on li donen 100,000 marcs, deixant el seu lloc a Hütt, fins ara del teatre de Zürich, on va cantar el *Parsifal* l'any darrer. An aquest li donen, a Frankfurt, sols 80,000 marcs.

Com se veu, les pretensions dels tenors d'aquest país no són tant grans com les dels llurs col·legues d'Itàlia; mes *Dieu n'hi dó*.

Per remeiar en lo possible aqueixa desigualtat entre les grans ciutats i les petites, de presupost reduït, que's veurien privades per sempre de sentir els grans tenors, i en general

les primeres parts, s'han creat els *Gastspiele* (de les paraules *Gast*, hoste, i *Spiel*, representació): barbrament traduït, *representació d'hoste*. Aquests no són altra cosa que una especie d'intercanvi d'artistes, de la manera següent: Com pot molt bé comprendre's, els artistes no estan pas obligats a cantar cada dia. Aquests primers tenors (*Heldentenore*) interpreten solament els principals personatges de les grans creacions musicals. Llur repertori, tot i essent extens, és limitat: es redueix a Wagner, Strauss, Humperdink, Mozart, Beethoven, Weber i les últimes creacions verdianes. Per a les altres òperes, i fins operetes (puix moltes ciutats no posseeixen de vegades més que un teatre per a ambedós genres, i en tantes altres, com per exemple aquí, a Mannheim, el teatre d'òpera és també teatre dramàtic), tenen els teatres altre personal, és a dir, altres cantants i altre director d'orquestra. Doncs bé: un d'aqueixos dies en que el *Heldentenor* no té de cantar, el teatre el cedeix, o, millor, li dona permís, per a cantar en altre teatre, que un altre dia li cedirà també el seu. D'aquesta manera, i sense necessitat de pagar grans sumes, les ciutats petites poden també fruit de l'art dels grans interpretadors.

De lo que són aquestes interpretacions val la pena que'n parlem.

Qui ha vist representar a un actor alemany queda sorprès al veure la cura que aquest posa en ses interpretacions: estudia sos personatges a fons, i, lo que encara és més, estudia també els personatges que en els drames, comedies o òperes per ell interpretades intervenen: és a dir que, *grosso modo*, podem dir que un actor d'aquestes terres, quan surt a l'escena, coneix perfectament son paper i el de sos companys. Això dona a l'obra interpretada una unitat extraordinària. Aqueixos excel·lents actors són desconeguts a Espanya, i quasi diré en el rest d'Europa: per això no se'ls aprecia; sens poder dir lo mateix d'Amèrica, on els teatres, sobre tot els de New-York, fan una competencia desastrosa als intendants dels teatres d'aquí, conquistant a força de dollars les primeres parts. El gran Burrian, de Dresde; la Berta Morena, la Lilian Nordica, la Schumann-Heink, Forshhammer, Hänsel, etc., etc., han passat ja diverses vegades l'Atlàntic. Molts d'ells s'hi han quedat, en el país dels dollars; a d'altres l'enyorança de la terra els ha fet tornar.

He tingut ocasió de veure, a Alemanya, interpretacions tant perfectes que excedeixen a tot quant se pot imaginar, sobre tot en el repertori wagnerià. Bé és veritat que'ls personatges ho són, també, de les llegendes germàniques, i, per tant, molt familiars per a tot bon alemany, que de petit ja s'embadaleix sentint contar a sa mare les altes fetes del jovecel sense por, Siegfried; per al qual Wotan, Hagen, Mime, Fafner, etc., etc., són vells amics; el cavaller Tannhäuser, Wolfram d'Eschenbach, Hans Sachs, personatges històrics; i el brillant cavaller del cigne, el tenebrós hol·landès, l'infortunat Tristan i l'inquiet donzell cercant el Graal arreu, conegudíssims.

Això fa, doncs, que els interpretadors alemanys posin un foc, un interès i un amor en les llurs interpretacions que un actor llatí no hi pot posar per poc coneixedor d'aqueixos personatges i llegendes, que res li diuen fora de les notes del pentagrama, ni li recorden els anys de sa infància, ni les històries sentides a la mare, a la llar del foc, en les llargues vetllades del cruïssim hivern; ni sos somnis d'adolescent, on se barrejaven, potser, figures d'Isoldes, Brünhildes i Elses a altres menys poètiques de *Gretchen* de cabells rossos o llargues trenes; ni la brillant història, en fi, de son país i la glòria de sos antics poetes...

Aqueix coneixement dels personatges el té també, naturalment, el públic; lo qual el fa més exigent, i obliga per sa part a l'artista a afiligranar son treball. De l'interès que'ls espectadors, a Alemanya, prenen per l'espectacle, independentment de la música; de l'amor amb que assisteixen an aqueixes visions del passat, an aqueixos revivaments de llurs emocions d'infant per medi de l'escena; poden donar-ne una idea els dos casos que vaig a exposar.

Assistí, a Leipzig a una representació del *Tannhäuser*, i, amb gran contrarietat, vaig notar, a mig preludi, que anaven a representar l'edició antiga d'aqueixa obra, puix sabut és que existeixen dues edicions del *Tannhäuser*: l'una la primitiva, l'original, diguem-ho així; i l'altra l'edició dita de *París*, on Wagner va donar una gran extensió a l'escena del *Venusberg*. (Es l'edició que va tenir-se ocasió de sentir-se a Barcelona dirigida pel mestre Beidler.) En el primer intermèdi, trobant-me en el *foyer* amb un dels alts empleats de la fàbrica on jo aleshores treballava, li vaig exposar mon disgust, dolent-me que a Leipzig, ciutat nadiua del mestre i coneguda pel respecte que sempre havia posat en l'interpretació de ses obres (de lo qual era una prova l'excel·lent representació d'aquell dia), no hagués donat la preferència a la segona edició del *Tannhäuser*, on tals bel·leses musicals hi havia. La contestació em va sorprendre. Va dir-me:

—Recordi que Wagner (no sabem per quina raó) va escurçar bastant, en l'edició que vostè defensa, l'escena de la *Tençó*, en el segon acte. Aquesta escena, per a nosaltres, alemanys i més encara saxons, té més importància que la que'l mestre va escriure per a l'Opera de París, i no sabem ben bé comprendre per què mon gran compatriota, per afalagar el gust dels parisencs o per mostrar son *savoir faire*, volgué privar-nos a nosaltres, alemanys, del plaer de veure i sentir a l'escena el gran Walther de la Vogelweide, el nostre excels poeta.

Així parlà mon amic: a la seva contestació no vull posar cap comentari.

Allà va l'altre cas, aquest d'un caràcter més íntim:

Vaig conèixer, a Frankfurt, un senyor alemany, enginyer distingidíssim, casat, per cert, amb una espanyola; persones, ambdós, d'una gran cultura i un gust musical exquisit. Aqueix senyor, malgrat son gran amor a la música, no anava al Teatre de l'Opera sinó quan feien *Els Mestres cantaires de Nuremberg*: aquell bon senyor, un ver alemany de raça, es commovia

i frufia lo que no's pot dir vivint aquelles quatre hores i mitja amb els bons burgesos de la vella ciutat.

Vaig assistir en companyia d'ell a una representació per demés memorable d'*Els Mestres cantaires de Nuremberg*. Feia el paper de Hans Sachs el cèlebre Wan-Roy, amic particular de la família del senyor de qui parlo; el cavaller de Franconia era interpretat per Forshhamer, l'Eva per la Berta Morena; pel demés, el paper de David el tenia Schramm, del Teatre de Frankfurt, un actor excel·lent que ha cantat diverses vegades a Bayreuth; i, per completar aquest incomparable quadro d'artistes, una Madalena i un Beckmesser més que discrets. Llavors vaig poder fer-me càrrec de l'emoció profundíssima que l'obra desvetllava en mon amic: les llàgrimes li regalaven cara avall tot i rient les ximpleries de Beckmesser, s'emocionava fins a l'extrem de senglotar a les íntimes escenes del segon i el tercer acte, i al terminar l'obra estava completament abatut, fins a l'extrem que no va voler anar a sopar al restaurant, com feien tots sos coneguts. Al dia següent no va anar a son despatx, com de costum després d'una representació d'*Els Mestres*. Quisab lo que hi havia, al fons d'aquell cor! Qui sab lo que la música, eminentment evocadora, del gran geni li recordava!

Tot això que us conto, i molts més exemples que podria citar, són fills tant sols de la realitat amb que els actors aquí interpreten.

Qui ha vist un cop l'hol·landès de Feinhals, l'Alberich de Zador, el Tristan de von Bary, l'Isolda de la Morena, l'Hagen de Bender, per no citar-ne d'altres, no'ls pot oblidar mai més. A sos ulls prenen, sempre més, aquests personatges de la fantasia, la figura de dits fidels interpretadors.

No's cregui que aquesta fidelitat d'interpretació sigui pròpia solament de les primeres parts, no: ho és també de tots quants a l'escena intervenen, i de l'escena mateixa. Pàgines senceres de la nostra REVISTA podrien omplir-se parlant tant sols de la *mise en scène* en els teatres d'aquesta terra beneida per l'art: ho deixaré per a una altra ocasió. En els grans teatres, és a dir, en els de les grans ciutats, les obres són presentades amb vera esplendidesa; en els de menys medis, amb gran respecte; i sempre amb fidelitat an el pensament de l'autor, sigui, aquest, alemany o no. De lo que sí vull parlar, abans de finir, és del chor.

Es impossible, per al que no ho ha vist, imaginar-se l'interès i la propietat d'aquest. Dintre la disciplina del conjunt, cada chorista té certa llibertat, certa autonomia d'acció, que fa desaparèixer aquell aspecte d'encarcament propi dels chors dels teatres de casa nostra.

Els choristes coneixen sempre l'obra en la qual prenen part; i aquest coneixement és no solament extern, indispensable, sinó intern: viuen l'acció, per dir-ho així: riuen quan els toca riure i ploren quan han de plorar.

Recordo, i recordaré sempre, l'impressió que'm va fer *Lohengrin* el primer cop que'l

vaig veure (per cert en el *Prinzregententheater* de Munich, l'any 1903), puix veure *Lohengrin* en aquestes terres és veure un *Lohengrin* nou per a nosaltres, mercès siguin dades al treball del chor. La veritat amb que aquella bona gent representaven, el foc que hi posaven, eren per a entusiasmar de debò. Citaré un petit detall : al començar la segona escena del tercer acte (és a dir, lo que a Barcelona fa de quart acte), Elsa arriba, com és sabut, sostinguda per ses dames d'honor, sortint llavors el rei i conduint-la a seure a un seti (que en l'ocasió era un troç de tronc d'arbre) enfront de l'arbre sota'l qual seu el rei. Doncs bé : moments abans de seure Elsa, va sortir d'entre la massa del chor un cavaller i va estendre sobre'l tronc la seva gran capa vermella; petit detall que va donar a l'escena un aire de veritat extraordinari.

Citaré també, com a model, el chor de *gibichungs*, de *La Posta dels déus*, a Leipzig. Aquest chor ho és sempre, un model de vera interpretació, en tots els teatres d'Alemanya; mes a Leipzig assoleix son punt culminant. Surten els *gibichungs* de tots costats de l'escena, primer escampats quasi d'un a un, anant augmentant a poc a poc, vestits barbrament, primitivament, *cadascú a la seva manera* : els uns amb grans elms guarnits amb llargues banyes; els altres sense res al cap i pentinats a l'antiga moda germànica, amb grans trenes; altres rapats de cap, a excepció d'una trena com la dels marroquins; molts amb gruixudíssims garrots; altres amb espases de primitives formes; els més amb llances de desiguals llargaries i de mànecs rústecs; es a dir, tal com segurament hauria sigut un eixam de barbres en aquelles reculades èpoques de l'història germànica. Els chors d'*Els Mestres cantaires de Nuremberg* són també d'una realitat extraordinària en qualsevol teatre alemany, per petit i poc important que sigui. Podria anar citant d'un a un tots els chors de totes les grans obres musicals, podria anar a cercar en els recons més amagats de la meua memòria, i no trobaria mai el record d'una interpretació defectuosa per quant al chor se refereix.

Els directors d'orquestra són també excel·lents a Alemanya. Els noms de Fischer, Nikisch, Weingartner, Richter, etc., són prou coneguts perquè d'ells parli més. De directors *desconeguts* i que són excel·lentíssims, n'hi ha a grapats. Aquí mateix, a Mannheim, tenim un director que's pot posar al nivell dels abans nomenats : Bodanzky, un xicot molt jove, jueu, amb una fesomia enèrgica i un coneixement pregón de tot allò que interpreta. Ha dirigit últimament el *Parsifal* a Londres, on el consideraven com un desconegut, havent obtingut, no obstant, un gran èxit.

En el darrer número de la REVISTA, a la correspondència de Londres, se'n parla, de Bodanzky; mes diu el nostre corresponent, equivocadament, que aquest *Kapellmeister* havia dirigit el *Parsifal* a Mannheim, lo qual, desgraciadament per a mi i per a tots els habitants d'aquesta ciutat, no és cert : *Parsifal* no's farà a Mannheim fins a l'any vinent.

ALFONS GALLARDO

Cançons populars catalanes

Recollides per en Joaquim Pecanins¹

ELS DOS CAMINS²

A - ra ve lo mes de maig, re-ga-la-da pri-ma - ve-ra: flo-ri-ràn to-tes les
flors, els cla - vells i les ro - se - tes, els cla - vells i les ro - se - tes.

Ara ve lo mes de maig,
regalada primavera:
floriràn totes les flors,
els clavells i les rosetes.
Cantaràn tots els aucells,
que n'és un cant molt alegre:
cantarà el rossinyolet
per les altes arboledes.
Cantaràn els passarells,
boi també les cadeneres:
no ho farà el trist del meu cor:
nit i dia viu amb pena.
Nit i dia està pensant
l'amor quan la podrà veure.
Un dia jo l'encontrí
que'n portava l'aigua fresca.
Jo li dic : — Déu me la guard,
la més gentil donzelleta.

Jo us prec si m'en voleu dar
un tragueta de l'aigua fresca.
— Galant jove, no pot ser:
vós vos l'haureu de prendre:
jo sempre estic aguantant
que la mare no m'hi veja,
perquè sempre en té gran por
que no caiga en cap baixesa.
— Donzella, no'n tingueu por:
no tinc jo una tal pensa.
Val més servir-ne al rei
que no pas tractar amb donzelles:
de dos camins que n'hi ha,
ara ja no sé quin prendre:
si prendré el de l'Aragó
o el de festejar donzelles.
Jo prendré el de l'Aragó,
que és camí d'anà a la guerra.

1. Premiades en la segona Festa de la Música Catalana, celebrada l'any 1905. (Vegi's el núm. 49 de la R. M. C., corresponent al mes de janer de 1908.)

2. En el *Romancerillo Catalán*, de Milà i Fontanals (pàg. 338 i 339), s'hi troben dues variants d'aquesta cançó.

EL MESTRE *

A-quí baix a l'Esquirol n'hi ha - vi - au-na viu - de-ta, que'n fes-

te - ja-va un bar - ber, i a - ra trac-ta un se-nyor mes-tre. A-nem-hi tots

dos, i no mas-sa de - pres-sa, oh lai - là, cap a ba - llà.

Aquí baix a l'Esquirol
n'hi havia una viudeta
que'n festejava un barber,
i ara tracta un senyor mestre.

*Anem-hi tots dos,
i no massa depressa,
oh lai-là!...
cap a ballà.*

El mestre se n'és anat
cap allà a les seves terres:
ens ha dit que tornarà
per Sant Miquel de setembre.

Anem-hi tots dos, etc.

Sant Miquel ja n'és passat:
no ha vingut encara el mestre.
La viuda s'està al balcó,
i sa mare a la finestra.

Anem-hi tots dos, etc.

La viudeta en fa un gran crit.
— Ai, mare! Veig vení el mestre! —
Ella agafa el passa-mà;
baixa l'escala depressa.

Anem-hi tots dos, etc.

De tant lluny com l'en vegé
ja li allarga la mà dreta.

— Una cosa li en vull dir:
no sé si ho voldrreu creure.

Anem-hi tots dos, etc.

Jo n'he estat molt temps malalt
a l'hostal de la Xamberga.
N'he tingut sort d'un company,
o, si no, hi quedava dintre.

Anem-hi tots dos, etc.

Me n'he fet tots els diners,
la capa m'he hagut de vendre...
— Mare, aneu al galliner:
agafeu la gallina negra.

Anem-hi tots dos, etc.

El caldo serà per mi.
les plomes pel senyor mestre.
Quan el mestre haurà curat
farem una passejada.

Anem-hi tots dos, etc.

Quan el mestre haurà curat
farem una passejada:
Anirem a Montserrat
a cavall d'una somera.

*Anem-hi tots dos,
i no massa depressa,
oh lai-là!...
cap a ballà.*

* En Milà i Fontanals publicà també, en son *Romancerillo Catalán*, la mateixa cançó amb escasses variants.

EL CONTRABANDISTA

Qui - na can - çó can - ta - rem que tots la sa - pi - guem? La del Con-tra-ban-
dis - ta. A Ba - nyuls va - rem a - nà, ata - ba - co car - re - gâ, to - ta la com - pa -
nyí - a. Tra - la là ral - la ral - la la - ra. Tral - la là ral - la ral - la ral. Tral - la -
la - rà la ral la - ra. Tral - la là - rà la - ra - rom.

¿Quina cançó cantarem
que tots la sapiguem?
La del Contrabandista.
A Banyuls varem anà,
a tabaco carregâ,
tota la companyia.

*Tral-la là, ral-la ral-la la-ra.
Tral-la là, ral-la ral-la ra-rai.
Tral-lal-la-rà la-ral la-ra.
Tral-la la-rà la-ra-rom.*

Tant bon punt vam carregâ,
promptament ja n'ha picat
la refumuda espia,
diguent-ne al governador
que aquell fumut traïdor
n'ha vist contrabandistes.

Tral-la là, etc.

— Tu que'ls has vistos passâ
me'n diràs quants n'hi ha
que van de companyia?
— Jo quaranta n'he comptats,
que per cert van ben armats
amb trabucs i carrabines.

Tral-la là, etc.

Triant-ne cent granaders
encara en volien més,
triats de companyia.
I ells tots estàn cridant
an el llur comandant:
allà perdrem la vida.

Tral-la là, etc.

I allà en el prat del Boló
nostra desgracia fo
amb els contrabandistes.
Capità es posà davant:
— Minyons, anem tirant:
farem carniceria.

Tral-la là, etc.

I allí a entrada de fosc
comencen rompent foc
fins a punta de dia.
Tant bon punt se n'ha fet clar,
comencen de comptar
les baixes que hi havia.

Tral-la là, etc.

Des de Madrid

M'és grat portar ma modesta col·laboració a les tasques de la REVISTA MUSICAL CATALANA amb cròniques de la capital d'Espanya, en les quals procuraré tenir als llegidors al corrent del seu moviment musical.

Malauradament, la vida musical, a Madrid, no és gaire intensa, i no arriba de bon troç a la significació d'altres ciutats i capitals, estrangeres, d'importància semblant a la de Madrid com a població i categoria.

La vida musical madrilenya la constitueixen: la temporada d'òpera al Real, les audicions de la Filarmónica, que tenen un caràcter privat, i la petita sèrie de concerts per l'Orquestra Sinfónica i alguns concerts aïllats, sovint insignificants. Sis concerts anuncia per a aquest any la Sinfónica: sis concerts va donar l'any passat. Tant-de-bo que aquesta sèrie es pugui augmentar en anys vinents, com correspondria an aquesta capitalitat.

Es així mateix sensible que les manifestacions de música de cambra hagin de viure quasi completament recloses en l'ambient d'una societat particular i limitada, i no es produeixin per a tot el públic.

Això són senyals evidents, palesos, que Madrid no és Brussel·les o Dresde, ni tant sols Roma, o Burdeos, o... Barcelona, malgrat tot. I, après d'aquest petit comentari per situar-nos, donem en breus notes la crònica del moviment musical en aquesta primera època de l'any.

La temporada del Real s'és acabada. Madrid ha gaudit, com tantes ciutats d'arreu del món, de *Parsifal*. Fou interpretat per Rousselière (*Parsifal*), Viglione Borghese (*Amfortas*), Torres de Luna (*Klingsor*), Mansueto (*Gurnemanz*) i la Gusalewicz (*Kundry*). El mestre Lassalle dirigí *Parsifal*, que en conjunt no ha aconseguit més que una regular interpretació. Les altres obres representades són les que formen el repertori operístic dels teatres italians. Cal exceptuar una representació única d'*Orfeu*, de Gluck.

Entre'ls cantants assenyalem la soprano Galli-Curci, artista d'extraordinari valor.

En la Sociedad Filarmónica, van donar tres concerts, pel janer, el violinista Enesco i el pianista Dumesnil. Interpretaren molt bé les *Sonates* de Bach, números 2 i 3; de Mozart, en *do*; de Beethoven, òp. 24 (*a Kreutzer*); de Schumann, en *la*, òp. 105, i en *re* menor, òp. 121; de Brahms en *la*, òp. 100; de Franck; i de Saint-Saëns, en *re*, òp. 75.

Pel febrer, la Société d'Instruments Anciens, de París, va donar tres interessantíssims concerts en la mateixa Filarmónica. Una bellíssima sèrie de peces dels vells mestres, executades pels característics i propis instruments per als quals foren escrites, constituí el programa d'aquestes sessions.

Entre'ls concerts i audicions, escassos, que, a més dels esmentats, hem tingut, cal consignar el donat a l'Ateneu pel Trio de Barcelona. Els Srs. Perelló, Marés i Vives, que'l cons-

titueixen, foren ben aplaudits després de les excel·lents versions que donaren als següents *Trios*: en *re*, òp. 70, de Beethoven; en *sol* menor, òp. 110, de Schumann; en *fa* menor, de Dvorak.

La Banda Municipal ha donat, en el Teatro Español, alguns concerts populars.

L'Orquesta Sinfónica ha començat els seus concerts. En la crònica vinent, si a Déu plau, en donarem compte. S'anuncien algunes primeres audicions interessants.

Acabarem aquesta lletra amb quatre mots sobres *Las Golondrinas*, opereta de Martínez Sierra i Usandizaga. Té el mateix argument de la comedia, de Martínez Sierra i en Rusiñol, *Aucells de pas*, estrenada a Barcelona.

La música d'Usandizaga ha estat elogiada d'una manera més que extraordinària a Madrid. No fent cas de exageracions hiperbòliques, direm que'l sentit de l'escriptura moderna i l'orquestració d'Usandizaga han sorprès enormement el públic, avesat a músiques d'inferior categoria i d'altra orientació. Hi ha moments, en la partitura, d'un positiu valor i d'una bella inspiració. S'ha parlat, amb aquest motiu, de música espanyola, referint-se a l'escripta per Usandizaga: la tendència, l'inspiració i l'estil de *Las Golondrinas* més aviat té un parentiu amb els italians i francesos actuals.

Preferim a la glorificada zarzuela (havent-nos agradat molt bastants fragments de *Las Golondrinas*) aquella rondalla vasca d'Usandizaga nomenada *Mendi Mendiyan*.

Usandizaga és un músic jove que ofereix un esdevenidor interessantíssim.

ENRIC G. GOMA

Madrid, abril 1914

Des d'Alemanya

BERLÍN. — En els concerts de l'Orquesta Bluthner, dirigida per Sigmund von Hausegger, s'han estrenat darrerament dues obres: *Concert* per a piano, de Julius Weismann, executat per l'autor mateix (obra de qualitats ben apreciables, però que revelen un autor que no ha sabut encara sostreure's a certes influències); i *Masken*, d'E. Lendvai, peça orquestral en forma de variacions d'estil modern i admirablement instrumentades.

En el vuitè Concert Filarmònic s'ha estrenat, sota la direcció d'Arthur Nikisch, la *Sinfonietta* en *si* major d'Erich Wolfgang Korngold, obra interessant per sa claredat i distinció. Korngold és un músic que certament pot anar més enllà. Ha tingut un èxit merescut.

En el Deutsche Opernhaus s'ha estrenat, dirigida per Rudolf Krasselt, l'òpera còmica

Mandragola, d'Ignaz Waghalter. El llibret, extret de la comedia de Maquiavel del mateix nom, és de tons pujats. La música, ben escrita i clara, demostra el talent de l'autor, el qual, però, no té encara la personalitat ben formada.

* * *

CHEMNITZ. — El dia del 31.^è aniversari de la mort de Wagner, s'estrenà *Parsifal* en terres de Saxonia. El Municipi votà una subvenció extraordinària perquè l'obra es posés en escena amb tota cura. Dirigí l'obra el professor Malata, i es distingiren en l'interpretació dels personatges Paul Seebach (Gurnemanz) i Curt Tauchers (Parsifal).

* * *

DRESDE. — La Capella Reial de Música, dirigida per Hermann Kutzschbach, estrenà, darrerament l'obra pòstuma de Fèlix Draeseke, mort fa cosa d'un any, intitulada *Simfonia còmica*. Se divideix en quatre moviments, la duració total no excedint de vint minuts. És una obra plena d'humor, desvirtuat tal volta, en alguns moments, per dir-ho així, per una mena de filosofia musical. La tècnica contrapuntística d'aquesta obra és molt notable.

Estrena a la Hofoper de la pantomima, amb música de Wladimir Metzl, *Das lockende Licht* (La Llum enganyosa). L'autor és un jove que promet : coneix a fons l'instrumentació i té ritmes i melodies interessants.

* * *

GRAZ. — Estrena, amb èxit, en el Teatre de l'Opera, de l'òpera còmica, en tres actes, *Litumlei*, text i música de Sepp Rosegger. L'assumpte està inspirat en una noveleta de Gottfried Keller. La música és agradosa.

* * *

LEIPZIG. — Els primers dies de febrer s'estrenà l'òpera, en tres actes, *Acté*, de l'eminent violinista català Joan Manén. Dirigí l'obra el mestre Otto Lohse, i en foren els principals interpretadors la Sra. Gertrud Bartsch (*Acté*) i Rudolf Jäger (*Neró*). *Acté*, per sa musicalitat i brillantor, merescué els entusiastes sufragis del públic. Veus-aquí, a més, dos fragments dels judicis formulats pels distingits crítics Dr. Max Steinitzer i Eugen Segnitz en els periòdics *Leipziger Neuste Nachrichten* i *Leipziger Tageblatt* respectivament : «L'estrena d'*Acté* — diu el primer — significa un èxit brillantíssim per al nostre teatre. Els sis personatges que'l poeta-músic fa intervenir en son poema són caracteritzats amb energia i concisió, i tractats musicalment per medi de *leitmotiven* que apareixen dins d'una polifonia molt hàbil, realçada per una orquestració acolorida i brillant. » «Manén — diu Segnitz — posseeix, com a compositor, una impetuositat dramàtica, unida a la línia melòdica, que commou. La seva instrumentació és tant rica com artística, oferint continuament noves i interessants perspectives.»

Programa del 13.^è concert de la Gewandhaus, dirigit per Nikisch : *Obertura per a una comedia de Shakespeare*, de P. Scheinpflug, basada en una melodia anglesa del segle XVI; un fragment de l'òpera *Herzog Wildfang*, de Sigfried Wagner, i *Lieder*, de Hugo Wolf i Arnold Mendelssohn, cantats pel tenor Alfred Rase; *Episodi del Faust de Lenau*, de Liszt; i les *Variacions i Fuga sobre un tema de J. A. Hiller*, de Max Reger.

El 14.^è concert ha sigut consagrat a Brahms, executant-se l'*Obertura tràgica*, el *Primer Concert en re menor* per a piano (pianista, la Sra. Elly Ney van Hoogstraten) i la *Quarta Simfonia*.

La novitat del concert 16.^è era la *Sinfonische Burleske*, de J. G. Mrazek, autor no sense mèrits i qualitats, però que segueix de massa prop els models debussistes.

Entre'ls innombrables instrumentistes que s'exhibeixen cal esmentar el jove deixeble de d'Albert, Theophil Demetriesch, de grans qualitats, posades de manifest en el *Concert en la major* de Liszt, *Concert en sol major* de Beethoven, *Variacions simfòniques*, de Cèsar Franck, i *Concert en mi major* de d'Albert; executats amb la cooperació de l'Orquestra Win-derstein.

El jove pianista Gustav Illmer ha executat, per primera vegada a Leipzig, el *Concert en si bemoll major* de Serge Bortkiewicz. Es obra poc personal, fortament influïda per Tschai-kowsky.

* * *

MUNICH. — Estrena del *Concert*, òp. 18, per a violí i orquestra, de Hermann Zilcher, dirigit pel propi autor amb el solista Fèlix Berber i la nova orquestra nomenada Neuer Orchester-Verein.

Estrena del *Te Deum*, per a orquestra, chors i soli, dedicat al rei Lluís III de Baviera, sota la direcció de son autor el Dr. P. Hartmann von An der Lahn-Kochbrunn. Es obra que, sense revelar una gran força d'invenció, té, no obstant, certa grandiositat i és curiosa pel diatonisme de sa armonia.

* * *

STRASBURG. — En el setè Concert Municipal s'estrenà, dirigida per Pfitzner, la *Simfonia en sol major* del compositor alsacià M. J. Erb, obtenint un gran èxit. Es una obra d'estructura clàssica, però d'esperit modern. Ben interessant tota ella, potser la perjudica una mica sa duració excessiva.

* * *

VIENA. — En un dels Concerts Filarmònics s'estrenà una obra notable : *Schlemihl*, quadre simfònic per a orquestra i tenor. L'autor és E. N. Freiherrn von Reznicek, autor d'una formosa òpera, *Donna Diana*, que fou estrenada a Viena, amb èxit extraordinari, l'any 1898. *Schlemihl* és música de programa, la qual, segons manifesta l'autor mateix, pren peu de l'hèroe de la novela d'Adalbert von Chamisso (l'home que va vendre son ombra) per a descriure en música les adversitats amb que el destí persegueix els homes moderns en llurs lluites per assolir l'ideal. Es evident que Reznicek, al compondre sa música, ha tingut pre-

sents dos models del gènere: *La Vida d'un hèroe* i la *Simfonia domèstica*, de Strauss. Com en el primer d'aquests poemes, en *Schlemihl* hi ha lluita, cacofonia i tota mena d'excessos, i un apaivagament final en el qual l'hèroe entra en la pau i la serenitat. L'intervenció de l'orgue en aquest final és del tot feliç. De la *Domèstica* ha imitat Reznicek els temes de l'home i de la dona i l'idea de la combinació d'amdós temes. Malgrat les estranyeses de la partitura, l'obra tingué èxit.

Altra estrena en els Concerts Filarmònics: *Preludi per a un drama*, de F. Schreker; obra ben bastida i superbament instrumentada. L'idea musical deixa sentir la doble influència de Debussy i dels italians contemporanis.

En els concerts de l'Orquestra Tonkünstler, dirigits per Oskar Nedbal, estrena de la *Shakespeare-Suite*, de J. B. Foerster; música equilibrada i inspirada, que ha sigut molt aplaudida. Estrena a Viena de l'obertura dramàtica, òp. 84, de Glazounov, *El Cant del Destí*, nomenada així perquè l'autor emplea com a *leitmotiv* el trucar del Destí del primer temps de la *Quinta Simfonia*. Aquesta cita musical, lluny d'afavorir l'obra de Glazounov, suggereix una comparació inevitable, i no cal dir qui en surt guanyador.

En els dos últims concerts del Konzertvereins s'han estrenat: l'estudi simfònic, d'Elgar, *Falstaff*, sense èxit, i els *Quatre poemes segons Böcklin*, de Max Reger, el segon dels quals molt especialment, *El Jòc de les ones*, entusiasma el públic.

L'aconteixement més important d'aquests últims mesos fou l'audició doble (assaig i concert), en els Gesellschaftskonzerte, de la *Missa en si menor* de Bach, sota la direcció de Franz Schalk. El públic se sentí cor-près per la sublimitat de l'obra, i subratllà l'execució amb el més eloqüent silenci en els moments de recolliment i misticisme, i amb entusiàstiques ovacions darrera dels passatges brillants.

KONRAD BAUMGARTEN

Des de Londres

CONCERTS A LA QUEEN'S HALL. — Lo més notable ha sigut l'audició de *Prometeus* (*El Poema del foc*), d'Alexandre Scriabine. Aquesta estranya composició fou estrenada l'any passat, donant-se'n dues audicions en el mateix concert, a fi que'l públic pogués fer-se'n ben bé càrrec. Cal advertir que bon nombre dels concurrents, a l'acabar la primera audició, renunciaren generosament a la segona, i sortiren de la sala manifestant que'ls havien enganyat i que allò que havien pacientment escoltat constituïa gairebé un ultratge a llurs sentiments musicals. Aquesta vegada, l'obra, molt ben dirigida per sir Henry Wood i executant la part de piano el propi compositor, ha sigut més ben rebuda. En el ma-

teix concert s'executà el *Concert* per a piano i orquestra, també de Scriabine i d'un caràcter totalment diferent. De factura chopiniana, distingit, fàcilment comprensible, obtingué (tal vegada per raó del contrast) una entusiasta acollida. També l'autor executà la part de piano, demostrant ésser un pianista de no molta força, però d'una tècnica impecable. En el concert donat per Herr Bronislav Hubermann es donà a conèixer un nou director, Herr Carl Schuricht, que's distingí per una excel·lent interpretació de la *Quarta Simfonia* de Brahms i dels *Concerts* per a violí de Beethoven i Mendelshonn, que constituïen el programa.

ALBERT HALL. — Al gran concert donat a benefici de la Railway Benevolent Institution hi assistí tota la reial família. Un chor de més de set centes veus cantà, sota la direcció de Mr. W. J. Galloway, diverses composicions, entre elles *Men on the line*, de Mr. Hubert Bath; i l'orquestra, composta de cent vuitanta executants, féu sentir, entre altres obres, l'*Ober-tura* d'*Els Mestres cantaires*.

ÆOLIAN HALL. — Els Concerts Orquestrals per als Joves continúen amb gran èxit, dirigits per miss Gwynne Kimpton. Ultimament s'hi han executat el *Septímino* de Beethoven i la *Primera Simfonia* de Schumann, amb unes explicacions preliminars donades per Mr. Gilbert Webb i Mr. Stewart Machpherson respectivament. També donaren el *Concert* en *re* menor de Haydn per a violoncel, la part del qual executà en Pau Casals, de la manera que ell i sols ell sab fer-ho.

El Trio de Londres ens proporcionà l'ocasió de fruit d'una magnífica execució del trio *Dumky*, de Dvóřak, i de la *Phantasie-Trio*, de Frank Bridge.

S'anuncia una temporada d'òpera i ballet rus en el Drury Lane, que durarà des del 20 de maig fins al 25 de juliol, amb la cooperació de la companyia d'òpera russa, i de la *troupe* de Mr. Diaghilev per als ballets. Entre'ls artistes contractats figuren Mr. Chaliapine i madame Kousnetzov. Els directors seràn Mr. Thomas Beecham, Mr. Emile Cooper i Mr. Leon Steinberg. Veus-aquí la llista de les obres anunciades : *Princep Igor*, de Borodine; *Gall d'or* i *Nit de maig*, de Rimsky Korsakov; *El Rossinyol*, de Stravinsky; *Boris Goudonov* i *La Khovantchina*, de Moussorgsky; *El Cavaller de la Rosa*, de Strauss, i *La Flauta màgica*, de Mozart. La llista dels ballets comprèn els noms dels següents compositors : Ravel, Rimsky Korsakov, Steinberg, Stravinsky, Tchaikowsky, Tcherepnine, Balakirev i Richard Strauss, qui, ell mateix, dirigirà sa *Llegenda de Josep*.

LIVELY

Des de Nova-York

El Metropolitan Opera House continua sa temporada representant, a més de les òperes enumerades en ma correspondència anterior : *Els Mestres cantaires*, *La Walkiria*, *Sigfried*, *El Cap-vespre dels déus*, *Tristany*, *Louise*, *La Bohème*, *Un ballo in maschera*, *Don Pasquale*, etc.

Hi ha hagut dues estrenes sensacionals : *El Cavaller de la Rosa*, de Strauss, interpretat per les Sres. Hempel, Ober i Case, i els Srs. Althouse, Goritz, Weil i Reiss; i *Julien*, de Charpentier, cantat per Caruso i les Sres. Duchêne, Van Dyck, Cox i Curtis. La crítica s'ha mostrat més aviat severa envers una i altra obra. A Strauss li ha sigut retreta la grossa desproporció existent entre la complicació orquestral i el valor relatiu de les idees musicals. En quant a Charpentier, ses excursions en el reialme de lo fantàstic no semblen tant afortunades com son primer drama parisenc : *Julien* passarà aviat, mentre que *Louise* queda en el repertori al costat d'altres obres preferides del públic.

En el concert del 12 de desembre de la Symphony Society, s'estrenà, sota la direcció de Walter Damrosch, el *Falstaff*, d'Elgar. Els intel·ligents apreciaren les qualitats tècniques de l'obra, que és d'un treball de composició i d'instrumentació verament notable; però el públic quedà fret davant d'una música que no té res d'emotiva.

En canvi ha obtingut un gran èxit, en el concert del 15 de febrer, la *Primera Simfonia* del mateix autor, que s'havia estrenat l'any 1909 i no s'havia tornat a sentir a Nova-York. Es una formosa obra de música pura, clàssica de forma i d'esperit.

La mateixa Symphony Society ha organitzat un gran Beethoven Festival en el Æolian Hall, més important que'l que va celebrar ara fa set anys, constant de sis concerts, dels quals els tres primers ja han tingut lloc amb un èxit extraordinari. A imitació del festival anterior, també aquest cop el començament de cada sessió és anunciat per una *fanfare* sobre temes extrets de les *Sonates* de Beethoven.

Veus-aquí el programa del Beethoven Festival:

18 de febrer : *Primera Simfonia*, selecció de *Cants* (Mme. Julia Culp); *Segona Simfonia*.

20 de febrer : *Tercera Simfonia*; *Concert en re major*, per a violí (Eugène Ysaye).

25 de febrer : *Quarta Simfonia*; selecció de *Cants* (Oscar Seagle, bariton); *Quinta Simfonia*.

27 de febrer : *Quartet en do menor*, òp. 18; *Adagio i Minuet del Septuor*; *Quartet en fa*, òp. 59. (Quartet Kneisel.)

4 de març : *Obertura de Coriolan*; *Sèptima Simfonia*; *Concert en mi bemoll*, per a piano (Josef Hofmann).

7 de març : Seleccions de *Fidelio*; *Novena Simfonia* (solistes : Sres. Jomelli i Miller, i Srs. Reed Miller i Middleton; chors de la Oratorio Society, de Nova York).

S'ha parlat tant de Schoenberg, el músic revolucionari, en aquests últims temps, que'ls filarmònics nova-yorkins estaven frisosos de conèixer alguna de ses composicions. El Quartet Flonzaley ha satisfet llur desig executant en un de sos concerts el *Quartet en re* menor de dit compositor. En els programes s'han reproduït alguns judicis de la premsa europea, en els quals s'expressen les opinions més contradictòries: així, al costat d'un crític que afirma d'un mode categòric que l'obra sona pessimament, el *Times*, de Londres, diu: «Ningú ha de desconfiar d'arribar-la a comprendre plenament, aquesta obra: ella procedeix, amb pas segur, de lo conegut vers lo inconegut. Amb mà ferma ens condueix palpitants per l'esmolat tall de navaja de l'expectació.» El públic, sense descompondre's, ha quedat desconcertat.

El conegut *Kapellmeister* Dr. Karl Muck, qui actualment dirigeix la Boston Symphony Orchestra, excitant l'admiració de tot-hom amb ses interpretacions exemplars de Beethoven i de Brahms, acaba d'expressar, per medi de la premsa, ses opinions sòbres la música moderna, de les quals reproduceixo les següents:

«La música es troba en un estat de suspensió, almenys la música pura. Viuen encara homes de vertadera grandesa; però la majoria d'ells ja han dit tot allò que havien de dir... L'exemple més admirable d'un home que aparentment ha gastat totes ses idees, el tenim en Debussy. Ha fet un gran servei a la causa de la música amb son ús original de l'escala de tons; i de fet ha tingut una tal abundancia d'imitadors, que ell és responsable de tota l'escola moderna francesa. Ses primeres obres eren esquisides, però sembla haver agotat totes les possibilitats del seu mètode... Ravel és un imitador de Debussy que ha sigut capaç d'afegir quelcom de nou i de propi en sa escriptura, fent-la sumament interessant; però Ravel també escriu en un camp limitat... De tots els compositors francesos, Florent Schmitt em sembla el més notable. No segueix Debussy, ni ningú en especial. Pot escriure en l'estil delicat dels demés compositors francesos, però té a més la facultat d'escriure amplament, intensament, de la manera més eficaç...

A Alemanya poca cosa es fa dintre de la composició simfònica. Strauss consagra a l'òpera totes ses energies: son desenrotllament en la música pura sembla haver-se interromput. Max Reger és un compositor fecunde: escriu fàcilment i amb massa abundor... Schoenberg és un músic impossible: ses armonies no tenen res que veure amb les regles generalment acceptades, i no comprenc com ses obres poden ésser aplaudides...

A Rússia passa lo mateix. Rachmaninoff funda sa nomenada en sa gran obra orquestral, la *Segona Simfonia*, escrita ja fa molts anys... Scriabine ha inventat un nou sistema d'escala a la Debussy; però és insuficient per a les seves propries necessitats, perquè el tanca en un círcol molt reduït...

En quant a Amèrica, no's pot negar que s'hi revelen senyals de grandesa. Aviat faré conèixer, a Boston, una obra d'un músic local nomenat Clapp, que té grans proporcions i està excel·lentment escrita. George Chadwick posseeix un gran talent... i també he descobert qualitats interessants en les primeres obres de Henry Hadley, qui té una ploma tal vegada massa fàcil; i en molts altres.»

TH. GR.

Catalunya

Teatres i Concerts

BARCELONA

TEATRE PRINCIPAL : *Las Golondrinas*. — Quan llegirem en la premsa de Madrid l'èxit clamorós alcançat per la producció d'Usandizaga, tot seguit va venir-nos a la memòria lo que l'Amadeu Vives ens havia manifestat arràn de l'estrena del seu *Don Lucas del Cigarral*, acollit també pel públic madrileny amb extraordinari aplaudiment. Ens digué això el nostre amic, l'eminent compositor català : «Tot just arribat a Madrid, vaig escoltar ço que'l públic aplaudia, i, prenent-li d'aquesta manera el pols, vaig oferir-li, en la meua obra, fins el grau màxim de lo que la seva capacitat musical podia apreciar.» Ara que hem sentit *Las Golondrinas* a Barcelona, creiem que Usandizaga aquesta vegada ha pràcticament també la mida de la musicalitat assequible al refinament del públic de zarzuela, i, a son torn, ha pogut veurer's aclamat com un altre músic regenerador del teatre líric espanyol.

Nosaltres, que estem allunyats dels corrents i gustos que priven en aquells escenaris, no podem mostrar la mateixa sorpresa davant dels alardes tècnics de *Las Golondrinas*. Es més : a nosaltres ens hauria agradat trobar en la partitura d'Usandizaga menys proeses de tecnicisme i bastant més de personalitat i fins d'emoció sincera. Es veritat, també, que de la falta d'això darrer el músic no n'és gaire responsable. El llibre del Sr. Martínez Sierra és d'una tant feble consistència, que difícilment resistiria l'anàlisi. L'interès del drama no's desperta fins al final de l'acte segon, i el desenllaç, encara, és d'una tal vulgaritat, que defrauda les esperances de tot-hom. Es inútil, de més a més, cercar fermesa de caràcter en cap dels personatges. Però és tant difícil, en els nostres dies, trobar un bon llibre d'òpera, que no voldríem fer cap càrrec a Usandizaga per haver musicat el drama de Martínez Sierra.

Tornant a la partitura, ella denota en son autor un fort temperament dramàtic i un músic de tremp hàbilment ensinestrat. No obstant, com ja hem dit abans, a l'obra hi trobem a faltar personalitat pròpia i, sobretot, caràcter nacional. Si bé en alguns indrets s'hi regoneix l'element popular, no és menys veritat que en tota la part dramàtica s'hi sent l'influència declarada de l'escola moderna italiana.

Esperem, per tant, conèixer d'Usandizaga, una obra més personal i escrita amb major sinceritat, per a formular sobres el seu talent un judici definitiu. — S.

GRAN TEATRE DEL LICEU. — No havent sigut invitats per l'empresa, solament a títol d'informació donem compte, en les línies més precises, de la temporada de primavera, que, començada el dia 12 d'abril (diumenge de Pasqua), terminà l'11 de maig.

Composta la temporada de vint funcions de nit i sis de tarda, es repartiren aquestes entre les obres següents : *Orfeo* (set vegades), *Sonambula* (sis vegades), *Trovador* (quatre), *Ballo in maschera* i *Hugonots* (tres), *Lucia* (dues) i *Barbiere di Seviglia* (una).

Deixant apart les representacions d'*Orfeo*, de Gluck, per la Sra. Cisneros (que no oferí tampoc cap interpretació excepcional), lo restant del repertori fou de lo més mans i ensopit; sobrepujant solament, entre'ls artistes del cartell, la Srta. Galli-Curci en el desempeny de les protagonistes de *Lucia* i *La Sonambula*.

Veus-aquí, ara, en quins termes donava compte un diari de la localitat de la darrera funció del Liceu:

«Amb l'obra de Gluck *Orfeus* ha tancat les portes enguany el nostre primer teatre líric, essent sa campanya de primavera ben trista i mancada de tot atractiu. Es per això que'l públic també li ha restat el seu favor, acabant les funcions entre la major indiferència.

Esperem de l'empresa, l'any vinent, millor cura i atenció dirigides a assegurar un èxit que no ha sabut trobar en el present curs.»

ASSOCIACIÓ MUSICAL DE BARCELONA. — L'història del trio, a càrrec del Trio Soler, segueix celebrant-se, en la Sala Mozart, amb un èxit ben falaguer per als artistes que componen l'esmentat conjunt, Sra. Barella de Soler, pianista, i Srs. Roig, violinista, i Soler, violoncel·lista.

Com que algunes de dites sessions han coincidit amb altres importants audicions celebrades a la mateixa hora, no'ns ha sigut possible seguir el curs històric del trio; pero ens consta que'ls aplaudiments han sigut, en totes les sessions, nodrits i xardorosos per part de l'auditori, que no pot menys de simpatitzar amb els artistes al·ludits.

Els tríos executats en les sessions segona, tercera i quarta foren els següents : de Beethoven, òp. 1, núm. 1; òp. 70, núm. 1, i òp. 99; de Schubert, òp. 99; de Mendelssohn, òp. 66; de Schumann, òp. 63; de Chopin, òp. 9; de Gade, òp. 42; i de Brahms, òp. 101.

Com se pot veure, l'interès dels programes era força atractiu.

SALA GRANADOS : ACADEMIA AINAUD. — El programa del darrer *Cap-vespre musical* organitzat per l'Academia Ainaud fou ben interessant. Volem citar-lo : *Agrippina (Obertura)*, de Haendel; *Marxa religiosa d'Alceste* i *Menuet*, de Gluck; *Passepied*, de Rameau; *Suite en si menor* (flauta i orquestra), de Bach; *Concert en re menor* (piano i orquestra), de Bach. L'execució de l'esmentat programa anà a càrrec dels deixebles de la classe de conjunt instrumental de l'Academia Ainaud, i d'en Ricard Vives, pianista, i en Josep Vila, flautista. L'execució del interessant programa fou ben curosa, i cal endreçar un ferm aplaudiment al mestre Ainaud, que dirigí. Hem de felicitar també els Srs. Vives i Vila per llur tasca respectiva. En Ricard Vives és decididament un pianista correctíssim, que segueix amb força traça les petjades de l'Enric Granados. Tocà molt bé el bell *Concert en re* de J. S. Bach.

GIRONA

Athenea. — Una distingida i nombrosa concurrència assistí al concert donat en nostra primera societat cultural pel jove violoncel·lista Sants Sagrera Anglada.

Comprenia el programa la *Sonata en mi menor*, de Galliard; *Sicilienne*, de Fauré; *Suite en re menor*, de Bach; *Petita Sonata en fa*, de Marcello; *Cants hebreus*, de Max Bruch; *Serenada*, de Boëllmann; *Allegro appassionato*, de Saint-Saëns, i, fora de programa, *La Fileuse*, de Dunkler.

D'ençà del seu concert de presentació en Sagrera ha avançat notablement en el domini de l'instrument que conrea. Son ferm mecanisme i la justesa de ses interpretacions li valgueren merescudament un seguit d'ovacions, d'aquelles que no s'obliden.

L'acompanyà al piano, amb molt encert, el Sr. Tomàs Mollera.

LLEIDA

Haig de donar compte de dos aconeteixements musicals que han vingut a rompre per breus moments la nostra inactivitat musical: me refereixo al concert organitzat pel nostre admirat compatriota Ricard Viñes i a la sessió musical donada darrerament per l'Orquestra Simfònica, de Barcelona, sota la direcció d'en Lamote.

Ja fa alguns anys que en Ricard Viñes, recordant que és fill de Lleida, ve a passar les festes de Sant Anastasi, patró de Lleida, entre nosaltres. Però encara fa més: organitza cada any, a Lleida, un concert de beneficència. Fruim, doncs, a l'ensem, dels fruits del seu talent i dels del seu bon cor. Cal afegir que'ls lleidatans corresponen dignament a la generositat d'en Ricard Viñes. La seva arribada constitueix cada any un aconeteixement, i, durant la seva estada entre nosaltres, pot dir-se que acapara, realment, l'atenció de tots els lleidatans. Tot giravolta, sembla, durant alguns dies, entorn d'ell.

En Viñes és, doncs, entre nosaltres, no solament admirat, sinó amat. Diré més encara: esdevé, durant la seva estada entre nosaltres, un personatge (en el millor sentit de la paraula) notablement popular.

El concert que en Viñes organitzà aquest any, i que tingué lloc en el gran Teatre dels Camps Eliseus, fou digne parió dels donats els darrers anys. Anà a càrrec d'en Ricard Viñes, de la Sra. Matas de Ricard, del Sr. J. Ricart, de la Srta. Fornells, de l'ORFEO CATALÀ, i de la Banda Municipal de Lleida. Afegirem que aquesta sessió es vegé honorada amb la presència del conegut compositor francès Déodat de Séverac, que vingué amb en Viñes i del qual el nostre eminent compatriota executà algunes pàgines. Foren aquestes: *Les Muletiers devant le Christ de Llivia* (de la seva *Suite* intitulada *Cerdanya*) i *A cheval sur la prairie*. Sorgiren (inútil dir-ho), de les mans d'en Viñes, *facilissimament!* En Viñes tocà, a més, dues dances espanyoles d'en Granados (un altre compatriota nostre), i la *Rapsodia* núm. 13 de Liszt. L'interpretador, inimitable, de totes les modernitats pianístiques que arreu s'escriuen, fou ovacionadíssim.

El violoncel·lista J. Ricart tocà amb força traça belles pàgines de Godard, Saint-Saëns, Max Bruch i Dunkler. Es un jove artista de gran talent i de brillant esdevenidor, que escoltàrem amb gust i al qual aplaudirem ben sorollosament, així com també a la seva senyora mare Sra. Matas de Ricart, la ben coneguda pianista, que, a més d'acompanyar al seu fill i a la Srta. Fornells, executà, amb en Vifies, *L'Arlesienne*, de Bizet.

La gentil solista de l'ORFEO CATALÀ na Andrea Fornells cantà, ben deliciosament, belles obres de Brahms i de Schubert i algunes cançons franceses del XVIII.^{en} segle, destrament armonitzades pel mestre Séverac. Les darreres foren acompanyades per l'esmentat mestre francès.

No'ns oblidem de consignar que la Banda Municipal de Lleida, que dirigeix el mestre Vila, executà amb molta cura una joliusa *Fantasia* sobre la *Walkyria*.

Un concert interessantíssim, amb el qual tots els que hi prengueren part se feren acreedors dels més sorollosos aplaudiments, així com també del més viu agraïment de tots els lleidatans, ja que, com queda dit, se tractà d'un concert de beneficència.

L'Orquestra Simfònica, de Barcelona, que dirigeix el mestre Lamote, tocà també en el nostre Teatre dels Camps Eliseus. El programa que'ns oferí fou, per cert, ben escollit. Veus-lo aquí. *Obertura d'Oberon*, de Weber; *Tres Canis populars*, d'en Lamote de Grignon; *Rondalla Aragonesa*, d'en Granados; *L'Aprenent bruixot*, de Dukas; *Quinta Simfonia en do menor*, de Beethoven; *Andalucía*, d'en Lamote de Grignon; *Encís del Divendres Sant*, del *Parcival*, de Wagner; *Mort d'Isolda*, de Wagner.

Tot fou molt ben executat per la notable orquestra barcelonina. — Z.

TORTOSA

Hem rebut la visita de l'Orquestra Simfònica, de Barcelona, que dirigeix el mestre Lamote. Ha tocat, en el nostre Salon Doré, belles pàgines de Beethoven (*Séptima Simfonia*, *Obertura de Leonora*), Wagner, etc. Oïrem, a més, la primera part de la *Suite Hispanicas*, del mestre Lamote, que s'estrenà a Berlín i que no havia sigut encara executada a Espanya. Es una pàgina brillant, plena de color, que despertà entre nosaltres el més viu entusiasme.

A Tortosa, on en Lamote té família i bons amics, s'ha fet a l'Orquestra Simfònica, de Barcelona, i al seu mestre, una acollida absolutament coral i entusiasta. — A. T.

Bibliografia

GUSTAV ERLEMANN. I. *Die Einheit im katolischen deutschen Kirchenliede*. Erster Band: Advent-Weihnachten. (L'unitat en els cants d'església catòlics alemanys. Primer volum : Advent-Nadal.)

II. *Adoratio Crucis*. Op. 13. Misteri de Divendres Sant, per a chor, solos, orquestra i orgue.

III. *Salve Mater*. Op. 36. Cant per al 16.e Congrés Internacional Marià.

Tréveris, Bantus-Verlag, G. M. B. H.

El distingit director de l'Escola de Música Religiosa de Tréveris ha emprès una recopilació de les melodies espirituals amb text alemany d'ús corrent en les funcions d'església dels països germànics, amb l'objecte d'arribar a una unificació, en el text musical i literari, de dites melodies. Per assolir aquest objecte ha cregut convenient fer una edició contenint totes les variants conegudes de cada un dels cants, conservades per tradició oral o contingudes en reculls impresos. Veus-aquí, doncs, una publicació que serà ben profitosa i que valdrà a son autor l'agraïment de sos compatriotes catòlics.

El misteri *Adoratio Crucis*, la reducció per a cant i piano del qual tenim a la vista, és d'una musicalitat força apreciable, i no dubtem de l'efecte que pugui produir executat amb tots els elements que exigeix; però era ben necessari traslladar en aquesta forma a la sala de concerts, amb vestidura teatral i unint-hi tot l'esclat de l'orquestra, els textos litúrgics *Improperia*, *Crucem tuam adoramus*, *Crux fidelis*, *Vexilla Regis*, propis dels oficis del Divendres Sant, tant essencialment units a les cerimonies de l'Església en aquell dia augustíssim?

Molt adequada al seu objecte és l'armonització del *Salve Mater*; la melodia, però, ha sigut desgregorianitzada, ço és, enquadrada rigorosament dintre el compàs de tres per dos. — G.

PUBLICACIÓ DE MÚSICA RELIGIOSA. — E. SUBIRANA, Barcelona

J. CUMELLAS RIBÓ : *Dos càntics a la Verge*, a dues veus. I. *A Maria*; II. *Maria al Cel* guia.

P. JOSEP ANTONI de S. S. o. m. c. : *Dues Lletres a Maria*, a una veu. I. *Oració*; II. *La Divina Pastora*.

D. MAS I SERRACANT : *Rosari*, per a chor a l'unísson.

LLUÍS ROMEU, PYRE. : *Les Set Paraules de N. S. Jesucrist en la Creu*, a chor unísson.

LLUÍS ROMEU, PYRE. : *Pregaria i Goigs al Patriarca Sant Josep*, a dues veus i chor unísson.

LLUÍS ROMEU, PVRE. : *Tres Parenostres amb Avemària i Gloria*, a dues i tres veus.

LLUÍS ROMEU, PVRE. : *Cristo venç*, choral a una veu, propi per a cantar el poble en les solemnitats religioses.

LLUÍS ROMEU, PVRE. : *Oh Verge i Mare de Déu*, a una veu.

Des de les planes d'aquesta REVISTA (número d'agost de 1911) es va aplaudir la *Publicació de Música Religiosa*, empresa per Mn. Eudald Serra amb el més gran zel per la bona causa, i es va parlar detingudament dels vint-i-cinc primers números que constituïen la primera serie. L'edició no s'estroncà, sinó que va seguir, inaugurant una segona serie, de la qual tenim a la vista les obres més amunt detallades. Elles no desmereixen de les que les precediren, i per tant ens plau recomanar-les en conjunt. Sense entrar en un anàlisi detallat de cada una d'elles, assenyalem, no obstant, de passada, d'un mode especial, la bella armonització a faisó de choral de la tornada del càntic *A Maria*, d'en Cumellas; la simpàtica eufonia de les *Lletretes*, del P. Josep Antoni, qui, malgrat ésser basc, sab emmotllar-se al nostre esperit catalanesc; *Lo nostre pa i Santa Maria*, del *Rosari* d'en Mas i Serracant, que són dues esquisitats (el primer guanyaria d'unitat d'estil si el descens cromàtic de l'acompanyament fos substituït per l'armonització diatònica de la terminació del *Sicut erat*, que té la mateixa melodia); assenyalem, en fi, de Mn. Romeu, mestre en el genre religiós-popular, *Les Set Paraules*, d'un expressivisme de bona llei; els *Goigs a Sant Josep*, ben característics; la grandiosa i solemnia aclamació *Cristo venç*, i l'afectuosa i suplicant oració *Oh Verge i Mare de Déu*! — A.

RVDE. P. JOSEP CASTELLÀ ROGER, C. M. F. : *Cançons Cal·listèniques*.

L'estiu passat, el P. Castellà, professor de les escoles establertes a Gracia per la Congregació de Missioners Fills de l'Immaculat Cor de Maria, ens donà a conèixer un recull de cançons amb gestos, de la lletra i la música de les quals era l'autor. El nostre bon amic volgué conèixer l'humil parer nostre, i en una lletra, que ha tingut a bé reproduir en el mateix volum que acaba de posar a la venda, li auguràrem ja l'èxit que dites cançons havien d'alcancar. Senzilles, però gentils i plenes de flaire catalana, són totes elles, responen perfectament a l'objecte al qual se les destina : a l'esbargiment dels nins, que, tot cantant i movent-se amb regularitzat ritme, van educant-se per emprendre, ja fets homes, estudis més complets, dels quals són segura base, ben triades, les cançons de l'infantesa; punt d'arrencada, de moralitat i sentiment de germanor per arribar al complement d'una carrera digna i viril.

Cinc cançons integren el ramellet del P. Castellà, que porten els respectius títols de *Tot petit*, *Boy-Scouts*, *Els Follets*, *La Non-non* i *Juli*! Les tonades són frescoies, els aires ben marcats, la tessitura acomodada a les tendres veus dels infants : ¿què més haurem de demanar per a la llur acceptació? Elles seràn, sens dubte, com diu el propi autor, estímul certer per als demés compositors de casa nostra, que en el referit ram d'ensenyança poden produir moltes altres obres

que vinguin a sanear els aires de la terra catalana, deixant a la boca dels infants el regust de sanes i belles canturies.

Pel valor de les mateixes cançons, i pel que elles representen, rebí de nou el P. Castellà la nostra més fervent enhorabona. — S.

Quarto Suplemento aos annaes do Orpheon Portuense. Contribução para a Historia da musica em Portugal — Liuro d'ouro do Orpheon Portuense.

Dos opusclels contenint els programes dels concerts organitzats per la societat Orpheon Portuense des de sa fundació (12 janer 1881) fins al 1913. Hi figuren també els noms dels artistes executants. Entre ells hi llegim els següents : Cantants : Bathori, Plamondon, Frölich, Gay, Kutscherra, Cesbron, Dussoir, etc. Pianistes : Bauer, Busoni, Carreño, Carreras, Riera, Viñes, Cortot, Landowska, Kleeberg, Lévy, Pugno, Risler, Tragó, Vianna da Motta, Wurms-ser, etc. Violinistes : Arbós, Bordas, Boucherit, Chaumont, Crickboom, Enesco, Kreisler, Serato, Ysaye, Thibaud, etc. Violoncel·listes : Casals, Fournier, Gaillard, Hekking, Loevensohn, Rugger, etc. L'Orpheon Portuense contractà, a més, el Trio Crickboom, el Quartet Schörg, el Quartet Chaumont, la Société des Instruments Anciens, de Paris; la Société des Concerts d'Autrefois, etc. Mercès a l'Orpheon Portuense, la vida musical d'Oporto és, doncs, com queda vist, ben pròspera.

Chorals de J. S. Bach, a quatre veus, amb reducció per a orgue o armònim. Text català, adaptat per Mn. FREDERIC CLASCAR, pvre. — Según quadern.

S'ha publicat el según quadern de la tria de chorals de Bach, presentats a la faisó catalana, contenint-ne sis; ordenats, segons adverteix l'adaptador, Mn. Clascar, de manera que siguin avinents per a una missa de comunió. Són els chorals *Doncs ¿per què estàs, oh ànima meua, trista?*, *Oh Crist!, Vós sou el dia clar, Crist és la nostra vida, Veniu, Jesús! la carn febleja, Jesús és mon fidel Pastor* i *Bona nit, tu que erres*; extrets, els tres primers, de la col·lecció de Carles Felip Emanuel Bach, el quart del motet *Komm, Jesu, komm*, i, els dos últims, de les cantates núm. 104 i 64, respectivament. No cal ponderar la bellesa d'aquests chorals : per exemple, tots els que han sentit cantar al nostre ORFEO CATALÀ l'esmentat motet recordaran l'efecte cor-prenedor del choral que'l clou.

En el choral *Crist és la nostra vida*, creiem que les entrades successives de les quatre veus amb notes tingudes (ben significatives, car suggereixen el repòs de la mort) no haurien de fer-se, en la versió catalana, amb l'article *la* no venint la paraula *mort* fins a l'última nota del membre de frase, on perd tota importància, car ha d'ésser una terminació sumament apianada : és la primera síl·laba la que té tota la força, com pot veure's en l'original alemany. Caldria, doncs, cercar una equivalència de *sterben*. ¿No fóra així mateix possible substituir aquell «Lucifer de

fum», de l'últim choral, que té un deix casolà poc en consonància amb la música de Bach?

Aquests petits detalls no minven gens el mèrit de la bella publicació, i repetim que si ens hi fixem és tant sols degut al nostre desig natural de perfeccionament en tota cosa. — V. M. DE G.

J. CIVIL I CASTELLVÍ : *Cinq Interludes sur l'Adoro te*, pour orgue. — Janin frères. Lyon.

Els que coneixem de prop en Josep Civil sabem amb quina gravitat, amb quin respecte, amb quins escrúpols de consciència, conrea l'art de la música com a organista i a l'ensem com a compositor. Ell no's permetrà mai, al seure davant l'orgue, una ombra d'irreverència, que li semblaria atemptatoria contra la majestat de l'instrument; com mai entregará a les crítiques dels homes una composició seva que ell no tingui examinada per tots cantons amb ull severíssim. No s'abandona a la paternal exultació que no s'hagi assegurat, abans, que sa fillada artística correspon en tot al seu ideal i que està constituïda segons els cànons estrictes que s'ha imposat.

Els *Cinq Interludis*, per a orgue, que tenim a la vista, han sigut evidentment subjectats al procés i al sistema que acabem d'indicar. S'hi revela més satisfactoriament que en produccions anteriors la fermesa de mà del compositor. L'escriptura d'orgue no vol subterfugis : ha d'ésser formal i rigorosa; i així és, certament, en aquestes peces, que revelen, a més, un coneixement pregón de l'instrument. No's cregui, per lo dit, que'l mèrit llur sigui solament d'ordre tècnic : l'inspiració hi és, noble i elevada, i les idees a voltes es perden en abstraccions, per dir-ho així, de tercera manera, vessant del marc estret del senzill interludi. — G.

B. V. MOREIRA DE SÁ : *Palestras Musicas e Pedagogicas*. II volume.

Aquest opuscle conté tres treballs, dedicats, respectivament, a *Caruso e as suas considerações sobre Arte do canto*; *A gymnastica rythmica de Jacques-Dalcroze*; *Joaquim Turina e o movimento musical hespanhol contemporaneo*. El fi d'aquests treballs no és altre, creiem, que'l d'informar ràpidament als no iniciats encara. En aquest sentit sols elogis mereixen. Al parlar de Joaquim Turina, Moreira de Sá s'ocupa, sobretot, dels músics espanyols contemporanis. Fa una síntesi de tots els valors nostres, i no s'oblida de dedicar mots força amables a tot ço que fem a Catalunya. Però tots aquests treballs són potser escrits rapidíssimament. Diem això perquè hi trobem, a voltes, descuits i contradiccions. Citem-ne alguns. Diu, per exemple, Moreira de Sá : «E' principalmente a Catalunha que tem produzido maior numero de grandes musicos. Gayarre, Sarasate, Albeniz e Malats eram catalaes.» Poques planes més enllà diu el propi escriptor : «Gayarre e Sarasate eram navarros...» Al parlar dels orfeons catalans, cita també, l'escriptor que'ns ocupa, la *Sociedad coral de Bilbao* i el *Pamplonés*... Etc., etc.

Tot això, evidentment, té una importància ben relativa; però són taquetes, descuits, que podrien fàcilment evitar-se. — X.

Jahrbuch der Musikbibliothek Peters für 1913, herausgegeben von Rudolf Schwartz. — Leipzig, 1913.

L'*Anuari* de la Biblioteca Musical Peters corresponent a l'any 1913, publicat per la casa editorial d'aquest nom, forma, com sempre, un volum seriosament presentat. Comença, com de costum, exposant l'estat de prosperitat de la Biblioteca i donant l'estadística de les obres que han sigut consultades més vegades durant l'any, i termina amb una llista necrològica i una altra llista de noves publicacions musicals.

El volum conté, a més, els següents treballs: *Contribució a l'història del lied a Alemanya*, de Rudolf Schwartz; *Piccini com a compositor d'òperes bufes*, de Hermann Albert; *Giuseppe Verdi*, de Hermann Kretschmar; *En pro i en contra de l'òpera*, del mateix.

Ens han interessat particularment els articles sobre Piccini i sobre Verdi. El primer ens presenta, sota un aspecte dels més interessants, un autor que sols coneixem, pot dir-se, per haver sigut enlairat com a chefe d'escola, enfront de Gluck, pels adversaris d'aquest. Molts tenen de Piccini la vaga idea que fou un artista insignificant i ridícul: res més allunyat de la veritat. Piccini no fou un geni, però certament posseïa un talent de primer ordre, que's revela no solament en ses òperes serioses, sinó també, i potser en major grau, en les òperes bufes, les quals, sembla, no deixaren d'exercir en Mozart una certa influència.

Hermann Kretschmar estudia amb la més gran imparcialitat l'obra de Verdi, la significació i el valor de la qual situa, amb molt gran encert, dintre l'època, el país, i l'història general de la música. — G.

Crónica del Tercer Congreso Nacional de Música Sagrada, celebrado en Barcelona del 21 al 24 de noviembre de 1912.

Acabem de rebre, de la Comissió executiva de l'esmentat Congrés (celebrat amb un èxit brillantíssim, com tots recordem, en la tardor de l'any 1912), un exemplar de la *Crónica* i actes oficials que van constituir aquella magna manifestació d'art religiós; el qual consta de més de trescentes pàgines, amb profusió de gravats.

Com ja és de suposar, conté el preuat volum tots els discursos que en el citat Congrés van pronunciar-se; les interessantíssimes conferències que per al mateix van escriure els reverends PP. Suñol, O. S. B., i Otaño, S. J., i els Srs. Pedrell, Millet i Gibert; totes les memòries presentades en les diverses Seccions del Congrés; conclusions aprovades; relacions dels solemnisssims actes celebrats, i llista plena dels senyors congressistes il·lustres, actius i protectors.

També figura en el volum, entre altres treballs al·lusius al referit Congrés, el *Projecte* d'una Escola Superior de Música Sagrada que, complint l'acord del mateix Congrés, van redactar els mestres Millet, Pujol i Gibert; el qual aparegué en les pàgines d'aquesta REVISTA, per primera vegada, l'estiu passat.

Es, per consegüent, un llibre de preuat valor, que consultaran amb fruit segur tots els aimants de l'art musical religiós. — S.

Noves

SÓBRES RICARD VIÑES. — Les revistes de fóra casa fan grans elogis del nostre eminent i ben modest compatriota Ricard Viñes a propòsit de son darrer concert donat, a París, a la sala Erard. Va executar obres de Bach, Couperin, Rameau, Chopin, Liszt, Fauré, Debussy, Chabrier, etc.

Darrerament, l'excel·lent revista *La Tribune Musicale*, que dirigeix el nostre amic Mateu Crickboom, publicà precisament un llarg treball, degut a l'autoritzada ploma de G. Jean-Aubry, enterament consagrat an en Ricard Viñes. (*La Musique en France. A propos d'un interprète. [Tribune Musicale, 1 maig 1914].*) Jean-Aubry diu coses justíssimes a propòsit d'en Ricard Viñes. Fa constar, amb força raó, que així la música francesa contemporània, com la russa, com l'espanyola, no han comptat, durant llargs anys, amb altre interpretador que en Ricard Viñes. Avui tot-hom accepta les pàgines de Debussy, de Ravel i fins de l'Eric Satie! Fa alguns anys, però, les xiulaven. I aleshores, en Viñes, ardit, ben sol, lluitava ja en favor d'elles. Sí: així els compositors francesos com els compositors russos, com el nostre Isaac Albéniz, en Granados, Turina, etc., deuen molt al nostre eminent amic; i tot quant se digui en favor de sa fe d'apòstol, de son eclecticisme, de son bon gust, de sa cultura (que contrasta singularment amb la ja llegendaria indiferència que força virtuosos d'arreu han sentit sempre envers tot allò que surti un xic del llur reduïdíssim camp d'acció); tot quant se digui, en fi, a propòsit de son mecanisme extraordinari, de sa memoria prodigiosa, de totes les qualitats, en fi, que constitueixen el bell i raríssim talent d'en Ricard Viñes; tot lo que's digui, és encara poc si ho comparem amb lo que ve mereixent-se aquest talentós i modestíssim compatriota nostre. Hem, doncs, llegit amb el més viu interès el bell i atinat treball de G. Jean-Aubry, consagrat, com queda dit, an en Ricard Viñes.

QUARTET RENAIXEMENT. — Són ja ben nombroses les crítiques que hem anat llegint a propòsit dels concerts que van donant arreu, així a França com a Alemanya, els nostres compatriotes Toldrà, Recasens, Sánchez i Planas, que constitueixen el Quartet Renaixement. Tot el que fins ara hem llegit és força elogiós. Els joves quartetistes van fent gran honor a la nostra terra. Vegi's, com a mostra de les esmentades crítiques, lo que llegim en el *Guide Musical* del 26 d'abril a propòsit d'un concert efectuat darrerament a París pels nostres distingits compatriotes:

«El Quartet Renaixement té, com a primer mèrit, la joventut, car no m'ha pas semblat que ni un sol dels artistes (Toldrà, Recasens, Sánchez i Planas) tingui vint-i-cinc anys. No'n deduí, d'això, que siguin desordenadament fogosos. Es un veritable Quartet ben homogeni,

i no quatre solistes acoblats un xic a l'atzar.» Després de parlar d'un quartet de Conrado del Campo i d'un quartet de Ravel, executats pel Quartet Renaixement en la sessió que'ns ocupa, afegeix el *Guide Musical*: «Aquesta vetllada confirma, doncs, plenament, la bona impressió que'ns havien deixat, aquests joves artistes, el darrer novembre. Estàn al nivell dels nostres millors Quartets.»

Consignem amb gust els èxits, merescudíssims, dels nostres distingits compatriotes.

A BAYREUTH. — L'èxode de *Parcival* per tot el món, lluny de fer minvar l'interès de les representacions models de dita obra en el Teatre de Bayreuth, farà que'ls vertaders devots de Wagner hi acudeixin amb més daler, desitjant sentir el festival sagrat a l'abric de tota profanació. Ja fa moltes setmanes que han quedat despatxades totes les localitats per a les representacions que han de tenir lloc enguany.

El Teatre Wagner obrirà ses portes del 22 de juliol al 20 d'agost prop-vinents, celebrant-s'hi set representacions de *Parcival*, cinc de *L'Hol·landès errant* i dues del cicle complet de *L'Anell del Nibelung*. Michael Balling, el Dr. Muck i Siegfried Wagner compartiran la tasca de dirigir l'orquestra, i s'encarregaràn dels personatges principals els següents artistes: Karl Armster, von Bary, Michael Bohnen, Hans Breuer, Marg. Bruntsch, Bennett Challis, Walter Eckard, Helena Forti, Emilie Frick, Ellen Gulbranson, Eduard Habich, Agnes Hanson, Walter Kirchhoff, Alex. Kirchner, Rich. Mayr, Barbara Miekley-Kemp, Anna Bahr-Mildenburg, Theodor Scheidl, Ernestine Schumann-Heink, Walter Soomer, Willi Ulmer.

EL VELL EGIPTE. — Segons el *Cincinnati Courier*, acaben de fer-se alguns importants descobriments que donen un xic de llum a propòsit dels instruments empleats pels músics del vell Egipte. Algunes excavacions acaben d'ésser fetes, sembla, per Pau Schliemann, nét del conegut explorador Enric Schliemann. Pau Schliemann fa conèixer com segueix els resultats de les excavacions que ha anat fent, durant més de cinc mesos, a Sais:

«Una cambra mortuòria de celebritats musicals de l'època ha sigut descoberta. Està situada dins del con SO. d'una interessant construcció, que és més important, així per ses dimensions com per l'habilitat arquitectònica que degueren necessitar per a construir-la, que les més grans catedrals de l'Europa occidental. En una de les series de cambres mortuòries hem trobat un enorme sarcòfeg de pedra en el qual hi havia instruments de música que tenien les més curioses formes.

Contenia també un papirus que no ha sigut encara traduït, però que, segons crec, constitueix un document musical l'escriptura del qual desconeixem encara. Segons l'inscripció jeroglífica del sarcòfeg, els instruments en qüestió pertanyen a l'orquestra del temple de Sais, i foren empleats per al coronament del faraó Amenemhait I.

Com a època, pot fixar-se la de la tercera dinastia. Un estrany costum exigia que a Egipte, les dones artistes, famoses lo mateix com a cantants que com a dançarines, no poguessin co-

nèixer el llur període de decadència : havien d'abandonar la llur carrera en el moment més gloriós per a elles.

La varietat dels instruments descoberts prova que'ls antics egipcians posseïen orquestres les produccions musicals de les quals se basaven sobre una escala de sons molt més extensa que la nostra. Hem trobat setze instruments diferents, entre'ls quals n'hi ha que s'assemblen a nostres arpes, violins, flautes o trompetes : els altres permaneixen enigmàtics, i la llur manera d'ésser empleats és desconeguda dels nostres músics.

NOU ARQUET. — Berkowski ha fabricat un arquet amb el qual, segons l'esmentat inventor, podran executar-se juntes totes les notes que constituïràn un acord. Bach, sobre tot, hi guanyaria!

SÓBRES LA MÚSICA LAPONA. — L'historiador musical suec Karl Tiren, nom ben conegut per ses investigacions sobres la música dels lapons, ha tornat, fa poc, d'una nova expedició a Lapònia, on ha recorregut els districtes d'Aesele i Lycksele. Ha tingut la sort de recollir fins a una cinquantena de cançons lapones no conegudes. La perla d'aquesta abundosa collita és una cançó de bruixes, coneguda amb el nom de *Ganflugorne*. No solament és interessant per la nova llum que dóna sobres la música primitiva dels lapons, sinó que'l seu text és del més gran interès des del punt de vista de la cultura i de l'història. Amb les darreres troballes de Karl Tiren puja a un miler el nombre de cants lapons dels quals se coneix la música i el text, bona part d'ells recollits per l'esmentat investigador.

EFFECTES DEL «TRISTANY». — Som a Mantua, la patria de Virgili. El director del gran teatre d'òpera de l'esmentada ciutat italiana, desitjós de fer conèixer als abonats quelcom del tot nou (*nou* per a ells...), els ofereix *Tristany*, de Ricard Wagner. Com a resultat d'aquesta primera representació, veus-aquí els mots que'ls susdits abonats endregaren al citat empresari:

«Un cert nombre d'abonats, víctimes i testimonis de la deplorable impressió produïda per *Tristany*, se recomanen humilment a vós, senyor director, i us pregunten de no obligar-los a soportar ja més temps un soporífic que consideren absolutament inútil, ja que a Mantua es dorm precisament molt bé i sense necessitat de sentir música de Wagner. Tenen, a més, el sentiment d'advertir-vos que, si *torneu a començar*, es veuràn obligats a recórrer a medis poc amigables per fer treure del teatre aquesta obra insuportable : provocaran desordres, i si és necessari desperfectes i tot, a fi d'obligar a la direcció a tornar a tenir idees més sanïtoses i a oferir, en fi, al nostre públic, òperes tant raonables com l'*Otello*, la *Traviata* o la *Bohemia*.»

Pobre empresari i... pobres abonats!

F. PUJOL

L'OMBRA DEL REI

Chor per a veus d'home

Primer premi de la Festa de la Patria, celebrada a Montserrat

Partitura : 3 pessetes

CASA DOTÉSIO, editors : Portal de l'Àngel, 1 i 3, i Rambla de Sant Josep, 29

BARCELONA

MÚSICA : PIANOS : INSTRUMENTS

J. SANCHO CONDIS

« Escuela de Dobles Notas » i son « Auxiliar »

per a Piano

PREUS: { *Escuela de Dobles Notas*. Llibre complet, **12 pessetes**.
Separadament, en tres quaderns, **5 pessetes** cada quadern.
Auxiliar, **3 pessetes**.

Obres recomanades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa i Noguerras, Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música i a casa el seu editor, J. Sancho Condis, Passeig de Gràcia, 50, 2.ª, 1.ª - **BARCELONA**.

CANÇONER SELECTE

VOLUM IV

===== **FAURÉ** =====

Traducció i publicació de **JOAQUIM PENA**

Un volum relligat de 100 planes, amb **25 CANÇONS**

Text català i castellà, **10 PESSETES**

Se ven a les llibrerías, en els magatzems de música i a l'Orfeó Català